

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl.
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și Administrația: Strada Măcelarilor Nr. 21.

Se prenumără și la poște și la librării.

În București

primesc abonamente D. C. Pascu, Str. Lipscani 35

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscrise nu se înapoiază

Un număr costă 5 creșteri v. a. sau 15 bani rom.

Colecta națională

pentru restaurarea caselor devastate ale
domnului Dr. Rațiu în Turda.

Transport din nrul 149 . fl. 612.74
Drd. Popescu din Graz 5.—
Ioan Boeriu, preot gr.-cat. în M-
Lekeuze 5.—
Suma . . . fl. 622.74

Administrația „Tribunei“.

Eată fiascul!

Politicianii unguri se vede că iau în toată serioșitatea constituirea „partidului“ român cu Moldován Gergely în frunte. Nu înceată de a face paradă cu el în diarele lor. 'I-au dat și nume botezându-l „constituțional“.

Noi scim din capul locului, că tot „partidul“ are să se constituie din capul „partidului“, Moldován Gergely, din vestitul Alexici și poate din Pap Zsiga cel cu dinamita dela Baia-mare și se va mai găsi el vre-un pripășit de funcționar cu ghița în sin, că îi vor da drumul și-l vor lăsa fără pâine.

Noi o scim aceasta, însă oare domnii politicieni unguri se nu o scie?

Ar trebui să fie de tot naivi oameni, toți Ungurii căți se ocupă cu politica, când ar fi capabili să creadă numai, că Moldován Gergely este omul, care să fie în stare a aduna elemente trainice în giurul seu și a le închiega într'un partid.

Căci ar trebui să nu uite, că precum știu ei, știu și Românii, că Moldován Gergely numai prin decret unguresci a devenit și bărbat politic și erudit. Ear oamenii, care prin decret unguresci au devenit și erudiți și politici, tot prin decret unguresci au să conducă și partidul, care 'l-ar închiega în giurul lor.

De decret unguresci însă Românii sunt sătui. De secolii decretale unguresci 'i-au desbrăcat de toate drepturile și acum umblă să-i desbrace până și de naționalitatea lor.

Ar trebui Ungurii dar' să fie cu deservire naivi, când ar crede, că un partid, care s'ar grupa totuși și în giurul lui Moldován Gergely, ar fi în stare să convertească pe Români la părăsirea dreptului și demnității lor, indu-

placându-i la supunere necondiționată poftelor și voii unguresci.

Însă Ungurii așa cred. Se vede, că cu toate câte știu, cunosc și recunosc, cine este agentul lor politic, tot nutresc nădejdi, că vor face treburi bune politice și cu un partid constituit de Moldován Gergely. Altmintrelea n'ar stăruie de a-l pune înaintea publicului celui mare ca factor politic chiar și acum, după ce Ungurii au colindat înzadar în părțile Ungariei locuite de Români, în Transilvania și pe urmă și în Bucuresci.

Procederea aceasta ungurească este foarte semnificativă. Ea indică, că Ungurii sunt buni bucroși a se atirna și de un fir de paiu, pentru-că și dela un astfel de lucru așteaptă mântuire.

Atunci însă, cu aceea, că pun un asemenea om și partid înainte ca factor politic, numai să fie ceva aei, și ei se atirna cu atâta stăruință de dînsul, dovedesc, că desperată trebuie să fie pozițiunea lor politică. După douăzeci-și-cinci de ani de putere nețermurită ce au avut ei în țările unguresci, slab de tot, s'au sciut întocmi, încât acum să aibă lipsă, ca un Moldován Gergely și partidul ce-l va sci el alcătui să fie scăparea și mântuirea.

Și faptele dovedesc, că încât pentru Români acolo a ajuns treaba.

Ungurii cred, că dacă vor pune vre-o câteva creaturi de ale lor, căror le vor pute dice că sunt Români, înaintea publicului celui mare ca reprezentanți ai Românilor, vor astupa gurile celor trei milioane, care au pretensiuni de drept, pretensiuni, care nu se pot prescrie cât va fi lumea.

Vezi aceasta este fiascul cel adevărat. Să fii douăzeci-și-cinci de ani și cu pâinea și cu cuțitul politic în mână și să faci economie politicească, încât să fii pe urmă bun-bucuros a te ascunde la spatele creaturilor proprii, ca să scapi de pretensiunile cele drepte ale unui popor liniștit și iubitor de ordine, cu viitor netăgăduit.

Și aici e vorba numai de Români. Dar' oare față cu Sașii, Sârbii, Slovaci, Croații etc. lucrurile nu stau tot așa?

Fiascul pretins al nostru este diamant pe lângă adevăratul fiasc al politicianilor unguresci cu toată procopseala lor închipuită.

Interpelația lui Ugron Gábor.

Privitor la interpelația deputatului Ugron Gábor în „ceștiunea română“, foile maghiare sosite aji nu aduc întreaga motivare. Sîntem deci necesitați a da numai un extras, așa cum îl găsim în foile din Budapesta ori în „Ellenzék“ din Cluj, organul principal al lui Ugron.

La începutul vorbirii sale, scriu diarele maghiare, Ugron Gábor spune, că toți Maghiarii s'au legănat ani de-arindul în credința, că aici în patrie nu se găsește de aceea, care să nu recunoască constituția. Acum însă s'a întâmplat, că Românii s'au dus la împăratul Austriei, au vorbit în spiritul monarhiei unitare, au făcut un Memorand și nu e meritul lor, dacă atentatul lor contra statului maghiar n'a reușit pe deplin.

Față cu această crimă judecătorile maghiare au rămas cu deservire pasive. Numai judecata populară s'a făcut. Poate însă să fie mirare, dacă cetățenii s'au indignat de pasivitatea autorităților. Autorii Memorandului ori au comis ori n'au comis crimă. Justiția trebuie să descopere aceasta. Până atunci cetățenii nu pot să se liniștească.

Agitația contra patriei a trecut deja și peste hotare. În România se demonstrează în contra Ungariei. România se-și tragă seama: să se gândească mereu, că are nevoie de ajutorul și spriginul națiunii maghiare. Supremăția statului maghiar trebuie să fie cunoscută și de Români.

Slăbindu-se Ungaria, slăbește și România. În Ungaria fiecare individ își are toată libertatea și nicăiri, pe pământ străin, Românii nu sunt atât de liberi, ca la noi. De ce atacă deci numai statul maghiar? Pentru-că sunt ațâțați de agenți muscali. Noi ne încredem în legile noastre. A devenit însă un sistem, că la noi cine vrea, unul atacă steagul nostru, altul emblema ori constituția noastră.

Unde este guvernul, care prin autoritatea sa să impedece aceste insulte? Aji în Ardeal Săcii și Sașii nu mai formează națiuni, nu, nici chiar înșiși Maghiarii! Pentru-că aici nu poate fi decât o singură națiune: cea maghiară unitară. Cu ce drept se plâng deci Valachii, că ei nu formează națiune în Ardeal? Întreb toate acestea și aștept răspuns satisfăcător dela guvern, și dreptate dela justiție. (Aprobări sgomotoase în stînga.)

La aceste „Pester Lloyd“ face următoarele observări caracteristice.

„Încât privește interpelația lui Ugron în afacerea agitațiunii române, nouă

ni-ar fi mai plăcut, dacă cu acest privilegiu nu ar fi intrat pe terenul internațional. Însă legătura dintre unelirile române dela noi din țeară și originea lor moscovită este atât de vădită, încât interpelantul nu a putut trece peste ea. Numai cât credem, că în parlamentul nostru nu a fost cu totul la loc pledarea pentru demersul un al regatului României cu Ungaria contra Rusiei. Noi sigur vom asculta foarte cu plăcere și vom răspunde cu toată cordialitatea, dacă convingerea, că România și Ungaria sunt avasate una la alta, va face tot mai mari cereri în — camera României sau într'alt loc din România. În Ungaria ar însemna a sparge uși deschise, când cineva 'și-ar da atâta silință pentru a dovedi asemenea lucru. Altcum interpelantul a răspuns singur la interpelația sa, recunoscînd, că nu trebuiesc excitate pasiunile. Ei bine, noi credem, că nimic nu ar fi mai propriu de a excita pasiunile, decât a crea martiri prin urmărirea iscăliturilor și aprobărilor Memorandului. Prin nimica nu putem mai cu temei duce *ad absurdum* acușele despre pretenziile asupra, decât arătînd, că cu toată marimidia nu aplicăm mîna pedepsitoare a dreptății, chiar nici acolo, unde opinia publică cu atâta insistență ne invită să o facem“.

UN TRĂDĂTOR.

Foia kossuth-istă din Arad „Arad és Vidéke“ publică în nrul 160 din 10 Iulie următoarele:

Voce română patriotică.

Cu plăcere dăm loc scrisorii publicate mai la vale, care ni-o trimite un brav învătător de naționalitate Român, dar' în trup și suflet cu simțăminte maghiare din Șiria, drept protestare, că toți învătătorii și preoții români ar fi aderenți ai lui Mangra și Popa.

Ne bucurăm, constatînd, că între conducătorii românimii se află și astfel de oameni, pe care nu-i pot seduce frasele vîndătorilor de patrie, ci cu patriotism curat îndrănesc în public a declara, că ei sînt adevărați fii ai Țerii-Unguresci.

Scrisoarea e următoarea: În ultima alinie a unui articol din „Arad és Vidéke“, în care tractează despre demonstrațiunile întemplate în Arad, cetii următoarele: „Una sînt ei în trup și suflet în daco-romanism și odieră față cu Ungurii“. De aceste expresiuni nemeritate și folosite fără excepțiune pentru noi toți, eu ca unul de naționalitate Român, dar' pa-

triot maghiar, mă simțesc atins în simțul meu, — și cred, că cu mine toți acei frați români ai mei, care sînt adevărați patrioți și credincioși fii ai patriei.

Ungurimea cu Românii, deși nu toți, dar' cei mai mulți, în trecut au trăit în relațiuni de naționalitate, când mai bune, când mai rele, în frățietate și respect reciproc unii față cu alții, deși nu toți, dar' cei mai mulți de bună-seamă.

Deși din când în când se ivia câte un neîmpăcat Român al ungurimii ori vice-versa, timpul 'i-au schimbat ori au dispărut.

Ceea-ce s'a întemplat în vechime, aceea, așa se vede, că se repețește și în prezent. Pentru aceasta însă membrilor națiunii noastre tuturor nu li-se poate atribui epitetul de: „Toți sînt una“. Că între Români, sînt, care nutresc antipatia față cu Unguri, nu pot nega, dar' că toți Românii sînt trădători de patrie și odioși Ungurilor, aceasta în conștiința curată a patriotismului meu cutez a dice, că — nu-i adevărat.

Dacă vom cumpăni inteligența română din o sută 99 sînt patrioți, care nutresc o iubire frățască pentru Maghiari, și numai unul e, care rățăsească pe alte căi. Și că aceasta într'adevăr e așa, — dacă e de lipsă — o pot dovedi.

Poporulul de rînd nici păcat nu 'i-se poate atribui, căci acela e inocent.

Eu mă declar, că sînt cel mai credincios aderent și stimător al maghiarimii, ca cel-ce din copilărie am învățat a iubi pe Maghiari.

Și de unde aceasta? M'am născut din părinți români, în comună locuită de Români și Unguri, m'au învățat Români, dar' aceea ură față cu Ungurii nici pe departe nu se vedea.

Și că iubirea pentru tot ce e maghiar o am și aji, — în mijlocul multor Români — mărturisesc despre aceasta activitatea mea de învătător, cu care din încrederea superiorilor mei bisericesci, cu cea mai mare diligență și zel imprim limba maghiară în elevii mei români, și deși în școalele sătești frecuentarea școalei de pruncii pauri e neregulată, mă pot lăuda cu un astfel de rezultat, că după o frecventare școlară de 4—5 ani ou școlarii mei în termini casnici poți vorbi unguresce. — Despre aceasta se poate convinge ori-cine pe calea inspectoratului reg.

Asemenea învătători români cum sînt eu, care respectază și lăsează limba maghiară sînt destui, doar' și în comitatul Aradului.

Nu mai puțin se referese această declarație a mea și la preoți.

Acum, dacă ofertele mele sînt adevărate, oare nu din iubire de patrie, nu din iu-

FOIȚA „TRIBUNEI“.

Waldemar.

(O istorie din războiul italian din 1805. De Körner.)

Tradusă

de

A. Ciortea.

(Urmare).

Villarosa, 29 Iulie.

O, că nu pot sbura în brațele tale, că nu pot vîrta la pieptul tău frățesc lacrimile înalte și nemărginitei fericiri, că trebuie singur să gust abundența acestor bucurii ardînde. Ah, săraca mea inimă nu poate înțelege mărirea simțurilor acestora, trebuie să se rumpă. — Augustine, ea e a mea! Din gura ei tremurîndă am primit șoaptele mărturisirii sale de amor, zăcea pe pieptul meu, și cu sărutări pline de foc puteam să-i ating buzele ei. Ședeam amîndoi pe terasă în tăcere, alune-cînd pe cărările visurilor dulci. Chiar apunea soarele la spatele acelu deal, în depărtare trecea o trupă de ai noștri, și rațele din urmă auriu încă armele ce luciau ale călăreșilor. Atunci creșusem, că aud cuvintele unui spirit în mine răsuna: tu nu te întorci acasă! și tristea adîncă m'a cuprins. Magdalena îndată a observat simțul meu, mă întrebă cu interes viu, ce-mi este mie? 'I-am descoperit presimțirea mea. „Sacrifică-mi-a o lacrimă?“ adăuse eu, și 'i-am cuprins mîna. Ea era neliniștită, și mă privia în durerea sa cu ochii plini de lacrimi. Eu nu m'am mai putut reține m'am aruncat la picioarele ei. „Magdalena!“ strigai eu, „nu mai pot tăce: eu te iubesc!“ Atunci ea 'mi-a căzut în brațe, și buzele noastre au si-

gilat legătura cea sacră. Și când în fine ne am redesteptat din amorul ferbinte al inimilor noastre, cum mă simțam acum! Amurgul învîlise deja pămîntul, și legăna natura în dulce somn, în pieptul meu însă ardea o fi eternă. Au sosit zorile fericirii mele. Ah, și cum altcum era acum Magdalena mea! Ea sta înaintea mea schimbată la față, spiritul unei vieți mai înalte o atîngea cu aripile lui. — Expresiunea amorului fericit se vîrta pe față ei, ca nimbul unui sfînt. Numai acum era ea pentru mine o vergină perfectă, acum sta înaintea mea ca un serafim dintr'o lume mai bună. Timiditatea, însușirea junelor, s'a prefăcut prin conștiința amorului, prin puterea spiritului în confidență sacră. — Încă nu am vorbit cu părinții, dar' speriez, că ei nu vor nimici fericirea noastră. — Cu o așa gingăsie iubesc ei pe Magdalena, încât sigur nu-i vor futineca lumina cerului ei. Augustine, de nu ai ajuns încă acele fericite momente, când amorul răpescă două inimi în focul amorului, și le împreună în fericirea supremă de pe pămînt, de nu 'ți-a răsuna cuvîntul divin: „te iubesc“ de pe buzele iubitei atunci, nu poți cuprinde eternitatea simțului acestui, simț dumnezeesc, plin de fericirea amorului.

* Villarosa, 1 August.

Împărtășesc fericirea mea cu tine, fidele Augustine! Ea e a mea, a mea prin glasul inimii sale, a mea prin cuvîntul părinților. Ei nu au nimic contra mea, ei mă primesc pe mine, străinul, în cercul frumos al iubitorilor lor, nobili, excelenți! Nu se implinesc toate dorințele mele cele mai frumoase, încă mai înainte de aș fi cutezat a fi împliniți! Nu convin toate, în timpurile acestea de tot fur-

turoase, de a pune în pieptul meu basa păcii eterne? Toate relațiile mele 'i-le-am descoperit, cum m'am decis eu de a lua parte la războiul acesta, numai din placul lui, cum voesc eu cu finea lui să-mi iau adio, de a vinde bucurile mele din Boemia, și de a mă reîntoarce în Italia mea fericită, ca să vețuesc atunci numai pentru Magdalena, și pentru datorințele frumoase ale amorului țiesc; toate li-am spus lor, și ei au simțit, că eu cel puțin nu voesc a neferici pe Magdalena. Am fost însă silit a urgia o rezoluție curîndă. Fiindcă în tot momentul așteptam ordinul de plecare, ne au binecuvîntat în fine, și fericirea supremă de pe pămînt s'a aprins în patru inimi omenesci. Augustine, când a adus o tatăl ei pe Magdalena, și dîndu-i 'mi-o 'mi-au quis: „la-o, bucuria ădilelor mele, și fă o fericită“, când 'mi-a căzut ea în brațe, și sărutul legăturii ardea pe buzele noastre în vecinătatea sacră a părinților, atunci mai că murisem sub înaltul și nemărginitul delcui; toți ângerii cerului s'au scoborît în sufletul meu, și 'mi-au adus cu ei un paradis plin de farmece. Ardeam desfătîndu-mă în abundența idealilor, care acum în realitate au răsărit frumos pe cerul vieții mele! Augustine! pentru așa o fericire nu sînt destul de tare!

Amice, ce ăle fericite trăesc eu acum în cercul iubitorilor mei! Tatăl și mama fac tot ce e posibil spre a asigura fiului lor noua iubirea lor, și Magdalena trăesc numai pentru mine. Toată ziua petrecem laolaltă, și observ, cum se încântă juna mea dragă lașe tot mai viu în sufletul ei frumos și nobil. De muzică 'ți-am povestit deja, ea se bucură foarte, că dacă se va reîntoarce fratele ei Camillo, noi ne vom pute deprinde în exerciții, în voci complete. Dice, că Camillo

cîntă un tenor puternic și frumos, și atunci putem compune câte un terț. Eu sînt foarte curios de cumnatul meu. Ea cu așa o iubire se lipsește de ființa lui, încât pe ori-cine trebuie să-l emoționeze, când li-ai aduce lor aminte absența lui; pentru-că în tot locul sînt obiecte, care au fost în atingere cu el, în tot locul le lipsește el lor, așa de cu drag povestesc ei de Camillo, și el o să fie un om brav; eu 'mi-l euget ca pe un june voinic, plin de spirit, voință și putere, firm în corp și spirit, un atlet tînr, ambițios. Pe lîngă că Magdalena cîntă și joacă muzică, mai și deseamnă minuat. E o plăcere nespusă pentru ea, de a proiecta schițe pentru tablouri din istorie, și deja 'și-a cîștigat o ușurință însemnată în mecanică. Nu demult a desemnat scena, când zărește Horația în fratele ei un învingător și ucigașul amantului ei deodată. Expresiunea fisonomiei virgine, pe care simțurile cele mai adînci se luptă, e așa de clară, 'i-a succes minuat. Desemnul m'a emoționat foarte, și formele simple au avut o impresie puternică asupra mea. Să o fi auzit cum explică schița, și cum se sciie transpune în starea Horației. Ea nu acușă ucigașul iubitelui ei, ea acușă soarta nemiloasă; pentru-că fratele ei a trebuit să învingă ca Roman, și nu Horația, nu, ci Roma a înfipt sabia în pieptul celui iubit. Aum lucră Magdalena la un tablou al fratelui ei, din memorie, pe seama mea. Părinții spun, că ar semăna tare cu el, așa o memorie viuă nutrește ea în pieptu-i față cu el; eu nu o să-l pot vedea, până nu va fi înfinit. Augustine, ce lanț compus din ădilele festive ale bucuriei și ale amorului o să fie viitorul meu! Cum va gloriifica juna mea dulce și amabilă cu toate talentele ei frumoase cercul nostru amical,

voiu ajunge ăle, care nu le voi schimba cu tesaurul lumii! E totuși un fericit simț, când ajunge corabia din viitorul mării cu vîntele umflate în portul sigur, când sburăm ca presimțul fericirii supreme în brațele aurorei frumoase a amorului. Augustine! acum răsare soarele meu!

* Villarosa, 4 August.

De ce se teme omul, nu scapă. Trebuie să mă despart, trebuie să părăsesc pe Magdalena mea scumpă! În zori de zi am primit ordinul să mă retrag mîne dimineată bună cale de două ore; se dice, că inimicul se va apropia, și probabil, că voesc să-l aștepte într'o poziție mai sigură, pe culmile dela C....

Ah, războiul întreg, la care odată în însuflețirea-mi atât de mult țineam, 'mi-a devenit mai nesuferibil. Cugetul, că aș pute să perd pe Magdalena, mă înfrică până în adîncul inimii, și un presimț trist se țese în visurile mele. De-am merge cel puțin înainte, dar' să mă retrag, când apoi să sci Villarosa, și tot ce 'mi-e mai scump pe pămînt în puterea inimicului, asta m'ar pute face nebun. Eu nu-s unul dintre spiritele, care toate le pot suferi, dar' pentru a-mi ajunge scopul prin răbdare, nu sînt destul de tare! Ce odioase îmi vor fi toate momentele, în care pe juna mea tînră și dulce nu o voiu vedea, nu o voiu pute stringe la brațul meu înfocat! Ah, eu nu mai sînt Waldemar de odinioară! Abia mai simțesc în mine putere de a suferi durerile despărțirii. Conștiința puterii ambițioase a bărbatului se frînge dinaintea simțământului acestuia de dureri.

(Va urma.)

bire frățească și respect față cu Maghiarii le făceau aceste?

Din acea iubire, care ne leagă de această patrie, de poporul și constituțiunea ei, nu ne putem alia cu amăgitorii, și așa nu poftim a face publicul maghiar să creadă, că noi Românii pe față ori în secret cu toții suntem trădătorii patriei și odioși ai Maghiarilor.

Dacă între Români sunt unii, care trăiesc în neînțelegere cu Ungurii, să credeți, că alta e cauza, și nu ura față cu Ungurii.

Față cu această publicațiune Românii din Siria au luat pozițiune. Eată ce ni-se scrie de acolo:

Siria, la 12 Iulie 1892.

Nr. 160 de Duminecă (160) al kossuth-istului „Arad és Vidéke” din Arad a fost mângit cu o scrisoare a învățătorului gr.-cat. Magyar Gyuri din Siria.

Impresiunea ce o făcuse acest articol în poporul nostru de aici a fost indignațiunea, care ca un fulger străbătă inimile fiecărui Român adevărat, precum și consecuențele ei — ca drept exprimare a acesteia pentru purtarea scandalosă a învățătorului.

Duminecă seara între orele 10—12 o mulțime de tineri în număr de 60—80 se adună la poalele „Merezinului”, de unde peste comuna întreagă răsună mai multe cântări naționale și hore, care fură ascultate cu multă plăcere de locuitorii întregului oraș, — care erau la divanele lor de stradă. — Dar nimenea n'a știut ce dor este ascuns în inimile june și cu ce intenționează tinerii să-și termine concertul.

Nimenea n'a știut, că inimile aceloră sunt pătrunse de indignațiune pentru mizeria unui învățător român. — Nimenea n'a știut, că ei se prepară pentru a răsplăti pe cel infam și a-și exprima neplăcerea lor pentru obrăznicia sa prin țări-vari.

Concertul de pe Merezin încetă, și cam pe la orele 11—12 tabăra tinerilor se coboară de pe munte și țină pași până lângă locuința învățătorului M. Gy., unde mulțimea de guri erup în strigăte de: „Iuda vândătorul!” „Jos cu trădătorul!”

Adevărata noblete de neam a Românilui, la noi se vede și din această înscenare. — Până-când Ungurii, pentru-că ceri ceea-ce este al tău, îți sparge capul, îți dărimă scutul în turbarea și sălbăticia lor, Românul nu face alta nici față cu învățătorul neamului său, decât prin strigăte scurte. „rușinea trădătorului” își exprimă neplăcerea sa.

Justă a fost această protestare a tinerimii din Siria contra ființei murdare a unui învățător român și laudabilă înțelepciunea ei, căci n'a voit să facă infamului mai mult decât atât. — N'au spart ferestri, n'au provocat scandal, ci după-ce au creșut, că e deajuns, cu toții s'au retras în cea mai mare liniște și ordine fiecare la casele lor.

Tot din Siria primim următorul protest.

Onorabilă Redacțiune!

În foaia ce apare în Arad intitulată „Arad és Vidéke” în nr. 160 dela 10 Iulie 1892 a apărut un articol subscris de M. Gy., la care venim a face următoarele reflexiuni.

Ni-s'a sporit numărul leproșilor cu un învățător confesional. Ai păcătuit, domnule Magyar Gyuri, când poate impins de impregiurări, poate chiar octroat ai subscris acest articol scârboș. Nici în urma pozițiunii, nici pe baza ideilor cercului foarte mărginit, unde te înviri, nu erai chemat a face declarațiuni de această natură, cu atât mai virtuos nu, căci afară de Siria nici că ai nume — și totuși cu nespuse obrăznicie faci declarații în numele unei națiuni, pe care d-ta nici că o cunoști, pentru-că noi Sirienii toți cu mic cu mare îți declarăm, că nu nespuse indignațiune am luat scire despre scârboasa-ți scâlțitură și venim solemn a declara, că cele spuse de d-ta sunt pur ideile d-tale, în urma cărora ți-ai atras numai desconsiderarea neamului, coreligionarilor și întreg poporului român și în special a părinților, care-ți încredințază crescerea fiilor lor, căci noi acelea cu indignațiune le respingem.

Domnule! Dovedește-ne cele afirmate, oăci îți declarăm, că în privința patriotismului nici noi nu lăsăm nimic de dorit. Au doară pentru aceea ne timbrează companiunii d-tale de „trădători”, pentru-că am cerut vindecarea relelor pe căi juste? Au ilegalități sau protejeziune cere poporul românesc, când caută executarea legii? Care sunt acei preoți și învățători sau chiar din popor, care consimțesc cu d-ta? Răspunde-ne la aceste, și dacă ne vei convinge, vom capitula, ear' dacă nu, te desconsiderăm ca pe un rău-voitor și vândător al națiunii și al poporului, din a cărui sudoare trăiesci.

*) Deal în Siria

După toate aceste învățături, pe care te rugăm, în interesul d-tale, să o execuți; „Ori ce faci, fă cu înțelepciune și cantă la sfârșit, astfel în veci nu vei păcătui”.

Siria, 30 Iunie v. 1892.

În numele poporului român din Siria:

Vasilu Zsiros, protopop gr.-cat.; Atanasu Mera, preot gr.-or.; George Popoviciu, protopop gr.-or.; Ioan Bogdan, Ioan Vance, Alexiu Doboș, toți trei învățători confesionali.

O voce slovacă despre noi.

„Narodnie Noviny”, organul partidului național al Slovacilor, publică în nr. 177 dela 7 Iulie n. sub titlul „Cestiunea română” următorul articol, care îl reproducem în traducerea diarului „Bucureșci”:

Da, așa e, ea există, ardeătoare, de nelăturat. Cei din Budapesta nu voesc încă să o mărturisească, și spre acest scop nu fac altceva decât ațîță, injură, strigând la trădători de patrie, răsvrățitori și revoluționari. De geaba cauți o singură vorbă dreaptă; din gura lor auzi numai vechiul „összetornít” (a zdrobi), aceeași veche tudule, terorism și amenințări.

Camerele de advocați trag în judecată disciplinară pe advocații, care au subscris Memorandumul Românilor.

Când un popor întreg, inteligența sa, preoțimea, reprezentanții aleși de ei, se plâng aducând dovezi pipăite prin arătarea nedreptăților și asupririlor, atunci injuriile, amenințările, terorismul, tribunalele și judecățile disciplinare nu dovedesc decât un lucru: că dreptatea e pe partea aceloră, al căror argument suprem le este foc și amenințări. Românii se consideră ca jigniți în simțământul lor național, în biserica și drepturile lor garantate printr-o lege foarte vitregă.

Ei ved lucrând înaintea lor nise aparate foarte agresive, precum e „kultur-egylet” pentru Transilvania, care fără leac de rușine și fără frică de Dumnezeu propoveduesc fătșă nimicirea elementului românesc în această țeară. Ei se servesc de puterea ceterelor de stradă și de presă năpustindu-se asupra caselor Românilor cu petri și noroiu. Când „Pester Lloyd” a îndrăsnit a desaproba atacul de stradă dela Arad, diarele maghiare și mai ales „Egyesülets” au sărit sus asupra diarelor scrise nemțesc și era cât pe aci să le facă și pe ele trădătoare de patrie. Presa maghiară aproabă în totul volnicile prin bătă și peatră. Nickiri vre-un spirit mai domol. Din contră fiecare și aduce Românilor nouă prigoniri, nouă stîrbiri ale naționalității române.

Eată cum a eșit la suprafață cestiunea română; ea există în toată puterea ei, ea va exista până când vor trăi Românii în Transilvania și Ungaria.

Poate guvernul gândească altfel în ascuns decât diarele, ale căror sbierături tiranice, ordonațiuni polițenesci și ațîțări spre volnicii nu mai găsesc margini. Cestiunea română e una din cele mai vitale ale acestui stat, fiindcă se întemeiază pe fapte, pe natură și pe drepturi pozitive.

Dacă guvernul va asculta de sbierăturile sălbatice ale diarelor și nu va privi cestiunea din un punct de vedere mai înalt al resonului de stat, mare neliniște se va naște în întreaga țeară.

Au trecut vremurile, când milioane de oameni nu reprezentau decât „misera contrabens plebs”, ele au trecut demult și nu se vor mai reîntoarce. Astăzi ideea de naționalitate fără vocă pătrunde toate straturile unei popor; nimenea nu vrea să-și peardă naționalitatea. Cine vrea se facă parte din lăpădăturile și putregaiurile societății poftim... dar' principiul etic de naționalitate va birui pretutindenea la sfîrșitul veacului, care se face.

Idea de naționalitate e aceea, care ca electricitatea mișcă cele mai intime porniri ale inimii popoarelor.

Nu ești în stare să o suprimi cu un mijloc și cu atât mai puțin cu volnicie.

Nădejduim, că guvernul nu va apuca calea represaliilor, dacă vrea poate să facă multe. Nevoia de a da naționalităților libertate, bate cu putere la ușa acestei țări.

E bine să avem regula acasă în fața catastrofelor ce atrînd deasupra Europei ca o furtună apropiată, ale cărei inoete și depărtate bubuituri încep a fi auzite.

Nu, așa cum se poartă Maghiarii acum față cu celelalte naționalități nu mai poate ține mult. Dacă nu vor găsi leac o să vină o vreme critică, când vor pierde tot ce au câștigat, când se va face refueala cea serioasă între popoarele Europei.

Svetozar Hurbán Vajansky.

PALAVRE.

Sub titlul „De ce ne temem” diarul „Magyar Hirlop” dela 13 Iulie n. scrie un prim-articol, din care extragem următoarele:

Abia trece și, care se nu ne aducă sciri despre agitație făcută, atât în țeară, cât și în străinătate, în contra națiunii și statului maghiar. Agită contra noastră, când pelecini venezi, când studenții bucureșteni, când ministrii români, când prelații ortodoci și uniți, când presa internă valachă, când cea română din străinătate, agită ori amintesc despre noi, cu un cuvînt, agitația desfrînată nu ne lasă timp de odihnă, pentru-că vede, că nu ți-se pune biei o stavilă în drumul ei, ear' lucrarea începe să aibă succes atât acasă cât și în străinătate.

Azi am primit raportul dlui Lupulescu despre activitatea Ligei pentru unitatea culturală a Românilor. În această lucrare important este numai atîta, că în ea susamintitul domn dă seama despre agitația ce Liga a făcut contra noastră prin presa europeană și tinerimea universitară. Dl Lupulescu adună cu multă băgare de seamă la un loc toate expectațiunile urei și ale relei voințe ce înșelătorii și înșelații au folosit în contra noastră.

Nu scim, dacă România ar răbda ca o asociațiune oarecare a Ungariei se agite în mod sistematic în contra legilor aduse de dînsa. Dacă ar răbda, — lășitate, ce ne presupunem despre regatul român, — n'ar fi permis să lase a se continua această blăstămie guvernul maghiar. Pentru-că afară de Rusia până acum nici un stat european n'a creșut, că se poate îngădui urzirea pe teritoriul sau a unor conspirațiuni îndreptate contra altor state. România de ce se nu îngăduie însă, — așa cugetă domnii români de dîncolo, — cetățenilor statului independent român ceea-ce Românii de pe teritoriul statului maghiar pot să facă nepedepsiți pe teritoriul țării și al monarhiei. Astfel, dacă frații nostri Români în presă și prin intruniri publice, prin graiu viu și prin tipar anunță, că nu recunosc pe regele maghiar, ci numai pe împăratul austriac; hotarele României dincoace de Carpați le caută, când sub muniți de aramă, când la Tisa; suvenirul anilor 1848—49 numai într'atăta îl păstrează cu venerațiune, întrucît sub ruinele acestor suveniri găsesc isvoare pentru adăparea urei și vrăjbi contra neamului maghiar: ăicem, dacă concetățenii nostri români pot să agite contra maghiarilor în presa lor, în școala, biserică, aici acasă, de ce s'ar gena cetățenii României a propaga pe față irredenta, a mărturisii sincer scopurile ei atît în propriul lor stat, cât și în fața celorlalte state europene.

Am înregistrat și cu di atentatele ce le comit, aici și dîncolo, contra poporului și statului nostru, Românii de aici și de dîncolo. Ear' acea răbdare, numită pe adevăratul ei nume indolență, cu care guvernul maghiar privește toate aceste ticăloșii, a încurajat și mai mult pe agitații ce nu cunosc osteneală, ci sînt meren în lucrare.

Ei s'au băgat sub pelea tuturor dușmanilor nostri, câștigându-și pe toți de aliați. De geaba tăgăduiesc, firele agitațiunii făcute contra noastră duc întocmai așa la Petersburg ca la Paris. Nu numai dușmanii nostri bine cunoscuți, ci toți dușmanii triplei alianțe sînt căștigați causei lor. Firul ce trece pe la Paris, Petersburg, București, Iași, aduce aici, la popa din Șisiesci ori la advocatul din Turda, care stă în legătură directă ori indirectă, conștiință ori înconștientă cu toți aceia, care vor pustiirea neamului maghiar și a statului unguresc.

Totdeauna Maghiarii se fac a nu vedea ce este și a vedea ce nu este.

Primatele Ungariei și „kultur-egylet”-ul.

(Urmare.)

În fața acestor lucrări constatate mai presus de toată îndoeala avem să considerăm următoarele.

Sfinția Sa, preafiericlitul nostru părinte Papa Leon XIII., în epistola sa enciclică către episcopii Ungariei, în 22 August 1886 publică următoarele:

„Nu mai puțin folos va dobîndi statul din aceea, că se va pune toată grija la cauza creșterii adevărate și înțelepte a junimii, chiar dela cea mai fragedă etate. Spiritul timpului este îndreptat într'acolo, ca junimea școlastică să fie substrasă de sub supravegherea bisericii, ba în genere de sub influența bine-făcătoare a religiunii. Unii preferesc și favorisează așa numitele școale comunale, neconștientă sau laice, ca junimea să se crească în cea mai mare necunoscință a lucrurilor sacrosante, și fără de nici un respect către religiune. Deoarece reul acesta este mai extins și mai mare decum sînt mijloacele sanatoare, urmează, că vedem o junime nu-

meroasă ce nu se cugetă la religiune, la bunurile spirituale, ba arare-ori chiar acesta. Să opriți reul acesta, venerabilor frați, departe de Ungaria. Crescerea și educațiunea junimii dela cea mai fragedă etate în moravuri creștine și în înțelepciune creștinească este atît de mare interes pentru biserică, cât și pentru stat, încît nimic nu poate fi de un interes mai mare. Aceasta o recunosc toți oamenii bine simțitori, și de aceea vedem, că oamenii catolici zeloși cu căta abnegațiune se luptă în multe locuri în interesul educațiunii creștine a junimii, desconsiderând spesele cele mari, precum și ostenelele cele multe, noi scim, că și în Ungaria mulți se luptă în această direcțiune; cu toate aceste fie-nie iertat, venerabililor frați, ca să vă atragem și deșteptăm atențiunea dii, ce în ce mai tare spre acest lucru. Chiar din considerarea interesului celui mai mare, ce reprezintă această cauză, caută să dorim și să voim a releva, ca în educațiunea publică a junimii biserica să fie în deplină libertate, să-și poată împlini misiunea căpătătă dela D-șeu, și noi nu ne putem reține să nu vă rugăm cu cea mai mare căldură, ca în această direcțiune să des-voltați cea mai energică activitate. Într'aceea continuați a admonia fără încetare pe părinții de familie, să nu-și trimită pruncii la școale de aceste, unde se expan pericolul de a-și pierde credința creștină, și vă îngrijiiți totodată, ca să aveți la îndemână școale emnente prin acuratețea doctrinei și prin purtarea corectă a învățătorilor, și care sînt conduse prin autoritatea voastră sub îngrijirea clerului. Și aceasta o ăicem nu numai cu privire la școalele elementare, ci și cu respect la institutele mai înalte de învățămînt. Munificența pietoasă a predecesorilor și mai ales a regilor vostri a întemeiat multe institute respectabile pentru cultivarea științelor”.

Tot acest glorios pontifex în enciclica sa din 10 Ianuarie 1890 ne învață:

„Aflăm de bine a-ți exorta și de astădată în mod special pe părinții familiilor, să-și reguleze, conform percepțelor acestora, economia casei lor, și educațiunea primă a pruncilor lor. Familia este leagănul societății civile, și în cea mai mare parte la vatra domestică se pregătește destinul statelor. De aceea, cei-ce voesc să exterminie instituțiunile creștine, se nusesce a pătrunde până la rădăcina familiilor, ca să le corupă înainte de vreme încă în surcelele sale cele mai tinere. Ei nu se lasă a fi abătuți din această cale perversă prin cugetul, că o atare întreprindere nu se poate realiza, fără de ruina totală a părinților, fiindcă e datorința lor, în virtutea dreptului natural, să-și crească pe aceia, cărora li au dat viață, adoptînd creșterea și educațiunea pruncilor sei spre scopul, pentru care Dumnezeu li-a dat darul de a procrea generațiunea viitoare. Prin urmare este o obligațiune strictă a părinților, să-și pună toată grija, și nimic să nu întrelase, ca să respîngă cu energie și succes orice violență ce li-s'ar face în această materie, și să-și apere dreptul și autoritatea exclusivă asupra educațiunii pruncilor lor. De altcum ei trebuie să fie pătrunși în această cauză de principiile morale creștine, și trebuie să se opună în modul cel mai rezolut, ca pruncii lor să nu frecventeze școale de acele, în care pot fi expuși la aceea, să se adape cu veninul mortal al impietății. Când e vorba de creșterea bună a junimii, nu se pot pune margini, până unde să meargă grija și osteneala, atît e de gravă cestiunea. Chiar pentru aceea, catolicii acelor națiuni, care cu spese multe și cu mai mult zel au întemeiat școale pentru educațiunea pruncilor lor sînt vrednici să fie propuși de exemplu spre lauda tuturor creștinilor. Se cade, ca acest exemplu să fie imitat pretutindenea, unde giurstarile îl poftesc. Totuși și mai presus de toate, să se țină seama de influența considerabilă, ce o are asupra sufletelor copilor educațiunea familiară. Dacă junimea găsesc la vatra domestică regulile unei vieți virtuose și ca o școală practică a virtuților creștine, salutate societății va fi garantată în partea sa cea mai însemnată pentru vii or”.

(Va urma.)

CRONICĂ

O nouă casă de economii. Primim următorul anunț: „Iulia, casă de economii societate pe acțiuni în Alba-Iulia” cu 15 Iulie a. c. st. n. își începe activitatea; ceea-ce prin aceasta se aduce onorutului public spre știință.

Vijelie. La 10 c. s'a descărcat asupra Audului și impregiurimii o mare vijelie. Un puternic ocean se ridică pe la ameați, după-care încep a căde grindina. Grindina, care era de mărimea nucilor, a spart ferestri și a causat mari pagube la clădiri. Furtuna a desrădăcinat pomi, a rupt coperiș și a nimicit mulțime de vite. Comunele învecinate Apahida și Ciunbuda încă au suferit pagube mari.

Necrolog. Din Crocna primim următoarele șire: Poporul din Crocna deplînge astăzi trecerea din viață a celui mai de frunte membru al seu, anume Simeon Negru, care în

urma unui morb foarte scurt a răposat în Domnul la 28 Iunie v. a. c. în etate de 65 ani. Răposatul a fost un plugar simplu, însă dăruit de D-șeu cu o minte ageră, un om cu caracter firm și cu simțăminte religioase; s'a mai distins răposatul în domeniul de semeniței și prin conducerea economică sale, căci holdele sale au întrecut în produsul lor pe ale tuturor sâtenilor; casa sa model atît în aranjamentul din lăuntru, cât și din afară, carele și căruțele sale toate mai frumoase decât ale altora, curtea sa plină cu stângini de lemne. Răposatul până a fost în viață a făcut mai multe donațiuni pe seama sf. biserici, pentru care D-șeu să-și așeze sufletul lui în lăcașurile dreptilor! La înmormîntare, afară de popor, a luat parte inteligența din loc toată. Serviciul funebrel a fost oficiat de preoți: Teodor Bodea din loc, G. Bodea din Roșia, Fabriciu din Laz, I. Sarac din Zimbru, învățătorul din loc și mai mulți cantori. Răposatul funebrel le-au executat școlarii. Fie-ți țîrîna ușoară!

Convocarea congresului bisericesc sêrbesc. După-cum cetim în foile din Budapesta, patriarhul sêrbesc George Brankovici a făcut diarele acestea visite ministrului de culte Csáky și ministrului-president Szapary, notificându-le convocarea congresului bisericesc sêrbesc pentru prima jumătate a lunii Octomvrie, cu care ambii ministri au consimțit în mod preventor. Înainte de visita la ministri, patriarhul a conferat cu comisarul reg. pentru congresul bis. sêrbesc baron Feder Nicolici, mai departe cu presidentul și directorul Toköly-anului asupra finisării proiectelor de organizare și pentru noua constituție bisericească.

Sosirea regelui Carol. Cetim în „Timpul”: M. S. regele sosesc în țeară Vineri cu un tren special și se va opri la Sinaia pentru câteva di. Probabil, că Maiestatea Sa va pleca din nou pentru a face o cură la o stațiune balneară din străinătate. Dl Lascăr Catargiu și toți domnii ministri, care se află în capitală, vor pleca mîne la Sinaia pentru întîmpinarea M. S. regelui. Un mare număr de studenți pleacă mîne la Sinaia spre întîmpinarea M. S. regelui, căruia îi vor face o entusiastă manifestațiune.

Starea sănătății reginei României. Precum se împărtășesc mai multor foi, se dubitează dacă regina României își va recăștiga vr'odată sănătatea ei, ce o avuse mai nainte. Regina n'ar fi în stare a face măcar un singur pas, ea zace în pat și pe otoman și trebuie purtată, dacă doreșce să facă vr'o schimbare. Medicii cred în desvoltarea unei boale de șira spinării.

Căsătoria prințului moștenitor al României. „Allgemeine Zeitung” din München primesc șirea dela Berlin, că nunta prințului Ferdinand va avea loc la sfîrșitul lui Octomvrie sau la începutul lui Noemvrie în Anglia.

„Paloda” este titlul unei foi, care a reapărut la Bêrlad în România. Foaia va apăre odată pe săptămână.

Holera. Telegrama din Paris anunță, că acolo au murit diarele acestea două persoane de holera; afară de aceea s'au mai ivit patru casuri de holera în oraș și mai multe în împrejurime. În Aubervilliers au murit la 12 c. cinci persoane de holera. — După sciri sosite din Tiflis la Constantinopol, în Caucaș s'au ivit la 7 și la 8 c. 207 casuri de holera cu sfîrșit letal. — Buletinele foi oficiale rusești asupra stării epidemiei sînt tot mai triste. După cel mai nou buletin, epidemia grasează în 29 de localități, între care 20 de orașe mai mari. În termenul mediu numărul deceselor e de două sute patruzeci pe di și până la 10 Iulie holera a secerat opt mii de persoane. Adjutantul general al Țarului, Saranhoff, care a fost trimis să inspecțeze trupele din garnizoanele sudice, în raportul adresat ministrului de răboiuri își exprimă temerea, că din cauza casarmelor nesănătoase garnizoanele sînt în pericol a căde jertfa epidemiei. Arestanții, atît cei militari, cât și cei civili, în urma stării misere, în care se află închisorile, partea cea mai mare au fost răpiți de holera. Guvernul rusesc a dispus să se construească de-alungul liniei ferate Astrahan-Casan tot la 100 de verște barace de lemn, în care se poată fi adăpostiți în grabă persoanele imbolnăvite pe drum. În același timp a dispus, ca la stațiunile căilor ferate din întreg imperiul să circule un car sanitar, destinat pentru bolnavi, de holera. După-cum se vede guvernul a luat și ia toate măsurile posibile în contra epidemiei. Se simte însă lipsă de medici și de mijloace de desinfecare. De aceea departamentul medical al ministrului de interne s'a adresat către fabricile din străinătate pentru mijloace de desinfecare și proviziuni.

Prada unui șerpe. Cetim în „Universul”: Vineri în 26 a. c. în comuna Bucsești jud. Fălcieni, locuitorul Costache Cămpungeanu, ducându-se cu soția sa la prăsit, cu un copil de 4 luni, în marginea satului înspre frontiera Bucovinei, a lăsat copilul jos și s'au apucat de prăsit. Depărtându-se de vr'o 40 metri de copil, deodată a auzit copilul plîngînd. Femeia a creșut că plînge pentru a-și da țîța, și l'a lăsat; în urmă vîndînd, că copilul nu mai plînge, s'a dus la el. Dar' ce s'a văd: un șerp ce de 3 palme s'a vîrșit în gura copilului. Femeia îngrozită a leșinat când a văd; bărbatul ei auzind țîpetul femeii lui, a venit și vîndînd șerpele în gura băiatului, l'a apucat de coadă și trăgîndu-l afară, șerpele eși cu plămînilor copilului afară. La orarea acestui spectacol și el leșină. Când se deșteptară, copilul era mort, ear' șerpele nicări.

Pentru redactiune responsabil: **Andrein Baltes.**

